

РЕЗЮМЕ

Метою дослідження є визначення ролі економічних преференцій у підвищенні рівня інвестиційної привабливості, активності регіону та їх вплив на рівень економічного розвитку на регіональному рівні.

Ключові слова: економічні преференції, податкові пільги, митні платежі, інвестиційна привабливість регіону, інвестиційна активність регіону, інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал регіону, економічний розвиток

РЕЗЮМЕ

Целью исследования является определение роли экономических преференций в повышении уровня инвестиционной привлекательности, активности региона и их влияние на уровень регионального экономического развития.

Ключевые слова: экономические преференции, налоговые льготы, таможенные платежи, инвестиционная привлекательность региона, инвестиционная активность региона, инвестиционный климат, инвестиционный потенциал региона, экономическое развитие

SUMMARY

The purpose of the study is a determination role of the economic privileges in increasing level to investment attractiveness, activities of the region and their influence upon level of the regional economic development.

Keywords: economic privileges, tax privileges, customs payments, investment attractiveness of the region, investment activity of the region, investment climate, investment potential of the region, economic development

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КРАЇН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Семкова Л.В., старший викладач кафедри «Економічна теорія», Маріупольського державного гуманітарного університету

Актуальність теми. Країни – світові лідери внаслідок вдалої багаторічної експансії на міжнародних ринках реалізували глобальні конкурентні переваги, а решта країн опинились практично на узбіччі сучасного економічного розвитку, оскільки не змогли вчасно адекватно відреагувати на виклики глобалізації, насамперед, фінансові, науково-технологічні та інформаційні. Визначальною проблемою розвитку світової економічної системи є об'єктивна необхідність розробки цілісної, теоретично та методично обґрунтованої стратегії формування глобальної конкурентоспроможності.

Проблематиці регулювання економічної діяльності в умовах глобального конкурентного розвитку протягом останніх років відводилось провідне місце в дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних економістів як О.Амоші, Л.Антонюк, О.Білоруса, І.Бураковського, А.Вебера, Р.Вернона, О.Власюка, А.Гальчинського, В.Гейця, Б.Губського, Дж.Даннінга, М.Делягіна, Дж.Кейнса, Ю.Козака, В. Кузнецова, Д.Лук'яненка, З.Луцишин, Ю.Макогона, В.Новицького, Ю.Орловської, Ю.Пахомова, О.Плотнікова, М.Портера, А.Поручника, А.Ругмана, С.Соколенка, Дж.Стігліца, Ф.Хайєка, П.Хайне, В.Чужикова, І.Школи, Й.Шумпетера, А.Філіпенка, М.Флейчук, Г.Черніченка та інших, в результаті чого сформувалась методологія аналізу економічної взаємодії країн.

Метою дослідження є розвиток теоретико-методологічних основ щодо визначення складових елементів конкурентоспроможності національної економіки в контексті розвитку економічного співробітництва.

З завершенням глобальної фінансово-економічної кризи розпочинається новий етап розвитку світових торговельних відносин. Значний вплив зовнішньої торгівлі на розвиток економіки України обумовлює потребу в адекватній інтерпретації ринкових процесів, що відбуваються в світовій торгівлі, прогнозуванні ситуації та визначенні ризиків та можливостей, що впливають з тенденцій міжнародної торгівлі для України.

Після суттєвого скорочення в 2009 році, світова торгівля в 2010 році демонструвала постійне зростання. Так, за підсумками перших трьох кварталів 2010 року було зафіксовано зростання вартісних обсягів світової торгівлі товарами приблизно на 24 % в порівнянні з аналогічним періодом

2009 року¹. Світовий експорт товарів збільшився приблизно на 3 % у третьому кварталі 2010 року в порівнянні з другим кварталом. Незважаючи на цю позитивну тенденцію, вартісний обсяг світової торгівлі залишається нижчим його пікового рівня, зафіксованого до початку фінансової кризи.

Розвиток міжнародної торгівлі до та під час кризи продемонстрував низку актуальних для визначення післякризової динаміки тенденцій:

1. Зафіксоване в 2009 році скорочення вартісних обсягів торгівлі в порівнянні з 2008 роком (12,2 %) значно перевищило найбільший показник скорочення у порівнянні до попереднього року за останні півстоліття (7,3 % в 1975 році).

- по-перше, до такого скорочення призвело різке зменшення глобального попиту, зокрема падіння попиту на товари тривалого використання і капітальні товари, які складають відносно невелику частину світового ВВП, але відносно велику частину світової торгівлі. За оцінками Economist Intelligence Unit², падіння попиту на таку продукцію більшою мірою вплинуло на світову торгівлю, ніж на світовий ВВП;
- по-друге, вагомий внесок у показник падіння торгівлі зробив подвійний підрахунок торговельної статистики, що є відображенням значного поширення міждержавної кооперації та глобальних ланцюгів постачань (коли товари перетинають кордони країн декілька разів протягом виробничого процесу до прибуття в кінцевий пункт призначення, статистика торгівлі товарами фіксує результати численних перетинів кордону одним і тим самим товаром).
- по-третє, чинник синхронності значно посилив спад обсягів торгівлі, акцентувавши на глобальності мереж ланцюгових поставок та інформаційних технологій, що дозволяють виробникам в одному регіоні майже миттєво реагувати на ринкові умови в інших частинах світу. Як правило, цей чинник робить свій внесок у глобальний та національний добробут шляхом заохочення до найбільш ефективного використання обмежених ресурсів, проте в разі колапсу торгівлі може виступати в якості механізму миттєвої передачі кризових шоків.

2. Позитивна кореляція між зростанням/падінням валового продукту і приростом/скороченням обсягів торгівлі посилюється низкою факторів, а саме: наявністю розвинутої торговельної інфраструктури (світових торговельних майданчиків), зростанням прямих іноземних інвестицій, антиінфляційною політикою більшості країн світу, заходами щодо скорочення бюджетних дефіцитів у багатьох країнах тощо.

3. Наявність великого потенціалу щодо зростання обсягів торгівлі послугами, чому сприятимуть розвиток і впровадження нових технологій та поширення сучасних телекомунікаційних розробок. З цією тенденцією тісно пов'язана ще одна закономірність глобальної торговельної співпраці – технологізація експортної пропозиції та поступове зменшення у світовому випуску вартісної частки сировинної складової. Ця закономірність ще більше поглибить залежність країн, що розвиваються, від індустріальних країн, оскільки їхня зовнішня торгівля базується на сировині або на продуктах з низьким рівнем доданої вартості.

4. Кризове скорочення торгівлі з наступною активізацією протекціоністських заходів у зовнішньоекономічній політиці країн світу актуалізувало тенденції зовнішньоторговельної регіоналізації. По суті, регіоналізація торгівлі та преференційні угоди, які вона передбачає, стали відповіддю на суперечності багатосторонніх торгових переговорів щодо лібералізації глобальної торгівлі. Криза поляризувала торговельні зв'язки таким чином, що визначальними на середньострокову перспективу стали такі фактори, як географічне розташування країни, спеціальні торговельні відносини з її сусідами, обумовлені культурною, історичною й політичною подібністю.

5. Нерівномірність спаду та наступного відновлення світової торгівлі в регіональному розрізі. Найбільші показники зростання торгівлі товарами за підсумками трьох кварталів 2010 року по відношенню до відповідного періоду 2009 року були зафіксовані в країнах, що меншою мірою постраждали від світової кризи, належать до групи країн з низьким та середнім рівнем доходу й мають відносно вищу залежність від зовнішньої торгівлі: Африка і Близький Схід (зростання на 37 %), країни СНД (зростання на 36 %), країни Азії (зростання на 33 %). Трохи повільніше відбувалося зростання обсягів торгівлі в країнах Північної та Південної Америки (зростання країн обох континентів на 24 %) та країнах Європи (зростання на 13 %). Особливістю розвитку торгівлі в ЄС було те, що торгівля ЄС з іншими країнами розвивалася значно динамічніше ніж торгівля між членами ЄС. Протягом вказаного періоду торгівля між країнами ЄС зросла на 10 % а ЄС з іншими країнами - на 17 %. Значною мірою збільшення об'ємів світової торгівлі було досягнуто за рахунок зростання попиту на найбільших ринках Азії, Бразилії та США.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Узагальнений сценарій розгортання зовнішньоекономічної динаміки на період післякризового відновлення світової економіки відображає, з одного боку, закономірності міжнародної конкурентоспроможності країн, з іншого – розвиток бізнесового середовища. Щодо характеристик глобального економічного середовища та чинників зовнішньоекономічної конкурентоспроможності у середньостроковому періоді актуальними тенденціями видаються наступні:

1. Розвиток світових ринків товарів і послуг значною мірою залежатиме від того, як розвиватимуться події:

- у світовій економіці з огляду на невизначеність темпів та інструментарію подолання наслідків кризи в індустріальних країнах;
- у світовій фінансовій системі в залежності від динаміки ринків фінансових інструментів та ефективності контролю над ними, реформ фінансових інституцій та їхньої спроможності попереджати глобальні кризи тощо;
- у сфері технологій та інновацій щодо їхнього впливу на прискорення суспільного розвитку та вирішення глобальних проблем вичерпності ресурсів;
- у світовій екологічній системі щодо спроможності міжнародної спільноти взяти під контроль процеси у навколишньому середовищі.

2. На глобальні зовнішньоекономічні процеси матиме значний вплив спроможність провідних країн світу, зокрема країн-членів Великої Двадцятки, погодити конфлікти інтересів, що виникли до та поглибилися під час кризи. Наразі основні конфлікти інтересів глобальних гравців та зовнішньоекономічні дисбаланси полягають у наступному:

- зростання валютних резервів і профіцитів поточних рахунків країн, що розвиваються. Різний ступінь ураження кризою розвинених країн та країн, що розвиваються, обумовив застосування різних заходів економічного стимулювання. У підсумку спостерігається глобальне протистояння депресії й дефляції в розвиненому світі проти зростання та інфляції в країнах, що розвиваються;
- способи боротьби з депресією шляхом бюджетних обмежень чи фінансової експансії. Залишається відкритим питання щодо стратегії, якої слід дотримуватися для відновлення економічного зростання: суворої економії та скорочення дефіцитів бюджетів чи збільшення монетарного стимулювання економіки. Серед розвинених країн економію підтримує ЄС; США і Японія готові розширити фінансування витрат. Дії США щодо стимулювання економіки вже викликають стурбованість країн, що розвиваються, через загрозу посилення світової інфляції;
- валютна політика, «валютні війни». Промислово розвинені країни шукають можливості стимулювати зростання (у тому числі за рахунок послаблення власних валют, що одночасно виконують функцію світових резервних валют) при пригніченому внутрішньому попиті, у той самий час і країни, що розвиваються, прагнуть зберегти свої переваги в торгівлі (у тому числі за рахунок слабкої національної валюти, захищеної адміністративним курсоутворенням).

3. На поточну конкурентоспроможність країн вирішальний вплив матиме рівень розвитку технічного прогресу. Технічний прогрес, що набирає обертів від початку 90-их, поглибив міжнародний і технологічний поділ праці, висунувши на перший план галузеву й товарну спеціалізацію країн. Міжнародна спеціалізація на основі інноваційних технологій у перспективі інтенсивніше диференціюватиме країни за рівнем економічного розвитку.

4. Інтенсифікація міжнародних економічних зв'язків посилила уразливість країн до зовнішніх шоків та актуалізувала ризики стрімкого втягнення країн у кризові процеси. Наразі перед країнами світу постало завдання вироблення системи моніторингу, швидкого «оповіщення» та реагування на глобальні загрози (аналогічне завдання стоїть перед міжнародними організаціями та спільнотами). Очевидно, на сьогодні не існує єдиного алгоритму дій щодо мінімізації збитків та максимізації вигод широкої інтеграції країн у міжнародну економіку. Переслідуючи таку мету, слід враховувати цілий спектр обставин, що сприяють посиленню національних економік у глобалізованому середовищі:

- по-перше, у контексті формування національної зовнішньоекономічної політики необхідно враховувати правила, норми й рекомендації міжнародних організацій. Більшість активних учасників світової торгівлі формують власні торговельні політики саме в рамках чинної системи міжнародного обміну, моніторинг якої постійно проводять міжнародні організації;
- по-друге, велике значення має якість управління національними економіками: управління стимулами та обмежувачами торгівлі, регулювання економічної активності усередині держав, модерація міжнародних торговельних відносин, інтеграційна активність і оптимальне визначення національних пріоритетів. Досягнення найкращого результату, таким чином,

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

залежатиме від того, якою мірою країні вдасться «вписатися» у загальносвітові тенденції економічної конкурентоспроможності, будучи включеною у конкретні міжнародні торговельні відносини - регіональних і багатосторонніх торговельних співтовариств.

5. Екологічна проблематика на міждержавному рівні набула нового звучання з огляду на обмеженість природних ресурсів, що у перспективі змушуватиме світових гравців збільшувати видатки на екологічну складову національного виробництва.

6. Як період кризи, так і період післякризового відновлення продемонстрували застосування країнами протекціоністських заходів, які певною мірою були обмежені зобов'язаннями по Угодах в рамках СОТ. Водночас потреба в захисті власних інтересів та жорсткі рамки щодо застосування захисних заходів відповідно до міжнародних угод і надалі мотивуватиме країни до пошуку та застосування нових, раніше не існуючих видів протекціонізму.

Конкурентні виклики, які формуються для міжнародних та великих національних компаній в умовах повільного післякризового відновлення, спонукають до посилення прагматизму та «агресивності» корпоративних стратегій. Зокрема, на такі стратегії впливатимуть наступні чинники:

1. Щодо характеристик та динаміки бізнес-середовища у середньостроковій перспективі глобальний бізнес перебуватиме під впливом наступних найважливіших трендів: ключове значення інновацій; зростання ролі державного регулювання; нижчі темпи зростання економіки; зниження темпів глобалізації; наростання скептицизму щодо вільного ринку.

2. Швидке зростання ринків, що розвиваються, особливо Китаю й Індії. Світові лідери будуть змушені перебудувувати корпоративні плани. Нові можливості економічного зростання будуть пов'язані в основному не із країнами ОЕСР, хоча розвинені ринки й збережуть своє значення.

3. Майбутні демографічні зрушення, зокрема подальше старіння населення в розвинених країнах, розглядатимуться компаніями скоріше як нові можливості (модифікація споживчих уподобань), а не як загрози.

4. Ціновий тиск і конкуренція з боку ринків з низькими витратами розглядаються компаніями розвинених країн у якості головних загроз.

5. Подальшу спеціалізацію бізнесу стимулюватимуть посилення конкуренції, удосконалення мережевих технологій і глобальний аутсорсинг. На цьому тлі зростатиме вертикальне та горизонтальне співробітництво компаній. У деяких галузях, як очікують представники бізнесу, відбудеться поляризація між елітним і масовим ринками, зі скороченням простору для середнього сегмента.

З огляду на зазначені світові тренди, зовнішньоекономічна конкурентоспроможність України є низькою та позиціонує країну, як таку, що перебуває на периферії основного «поток» світового розвитку. Відтак, Україна є вразливою до зовнішньоекономічних викликів, що впливатимуть на процеси післякризового відновлення як окремих секторів, так національного господарства загалом.

Серед внутрішніх факторів/каталізаторів уразливості економіки України до криз:

- високий рівень відкритості економіки, високий рівень включення у міжнародні кооперативні та фінансові зв'язки;
- слабкий розвиток внутрішнього ринку (як перешкода поглинанню не затребуваного експорту та чинник зниження попиту на споживчий імпорт);
- порівняно високий технологічний рівень зовнішньоторговельної інфраструктури (комунікативна доступність, інформатизація операцій, ефективна логістика тощо);
- низька диверсифікація товарного наповнення експорту з перспективою подальшого зниження цінової конкурентоспроможності експортної пропозиції;
- низький потенціал екстенсивного розширення експорту (через посилення конкуренції з боку країн, що розвиваються).

Динаміка та середньострокові прогнози розвитку ключових для України ринків – металургійного, сільськогосподарського та енергетичного, - свідчать про необхідність використання наступних років для серйозного перегляду стратегій розвитку відповідних промислових комплексів України у середньо- та довгостроковій перспективі.

1. Серед основних викликів та ризиків, що мають бути врахованими у стратегіях розвитку гірничо-металургійного комплексу, виокремимо наступні:

- різке зростання конкуренції з боку країн, які, подібно Україні, переживають так званий «Catch-Up period»³ (успішний приклад – Китай, Бразилія, меншою мірою - Росія) та мають подібні фактори конкурентоспроможності;
- пріоритетний розвиток національних ринків⁴ у країнах-конкурентах (перш за все країнах, що розвиваються) та переорієнтація частини експорту на внутрішній ринок;

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

- посилення тенденцій у світі до консолідації металургійних активів з метою мінімізації втрат від кризових коливань цін, оптимізації інвестицій у нові виробництва та нові технології;
 - технологізація виробництв: розробка нових матеріалів, випереджальний розвиток технологічної бази металургії, зростання кваліфікаційних вимог до персоналу;
 - підвищення гнучкості виробничих потужностей: розробка нових процесів і модернізація устаткування діючих виробництв; підвищення ефективності в рамках існуючих технологічних схем; забезпечення умов для створення матеріалів із заданими властивостями та повніше врахування вимог споживачів до матеріалів;
 - екологізація виробництва з перспективою впровадження обмежувальних заходів щодо постачання продукції на світові ринки країнами, які порушують екологічні стандарти. Скорочення споживання первинних ресурсів і посилення вторинної металургії. Оптимізація процесів залучення в обіг природних ресурсів.
2. У середньостроковій перспективі загальносвітові тенденції розвитку аграрного сектору формуватимуть низку викликів та ризиків, що впливатимуть на динаміку аграрного сектору України:
- наростання ресурсних дисбалансів у світі, зокрема дефіцит продовольства, стимулюватимуть зростання цін на продукцію аграрної галузі, яке буде характерне і для внутрішнього ринку України;
 - цінова нестабільність, необхідність ефективного державного регулювання ринку аграрної продукції. Чинна модель захисту внутрішнього ринку України від цінових коливань (адміністративне регулювання цін, заборона або обмеження експорту тощо) є не лише неефективною в умовах відкритої ринкової економіки, але й демотивує аграрне виробництво як таке;
 - висока інвестиційна привабливість аграрного виробництва сприятиме збільшенню конкуренції між країнами, що мають аналогічний Україні значний аграрний потенціал⁵. Аграрна політика Уряду 2010 р., зокрема проблеми з відшкодуванням ПДВ експортерам, запровадження експортних обмежень тощо, погіршила інвестиційний імідж України та послабила конкурентні позиції національних операторів аграрного ринку на зарубіжних ринках;
 - технологізація аграрного виробництва. Так, за підрахунками Асоціації "Український клуб аграрного бізнесу"⁶, якщо в 2011 році Уряд не підтримає фінансово технічне переоснащення галузі, втрати від використання старих непродуктивних комбайнів і тракторів можуть досягти 7,5 млрд гривень;
 - нерівномірність світового розвитку аграрного виробництва (зокрема, через високий рівень субсидій в розвинених країнах⁷ та розміри інвестицій), викривлення конкурентної ситуації через поширення протекціоністських заходів, зростання відставання країн, що розвиваються, від світових лідерів;
 - глобалізація переробної промисловості була характерною рисою світового господарства в останні 15 років. Трансфер робочих місць тут (особливо в трудомістких галузях) з розвинених країн в країни, що розвиваються, продовжиться й у наступні 15-20 років. Важливим джерелом конкурентних переваг будуть низькі витрати, що робить конкуренцію з боку ринків з низькими витратами й цінову конкуренцію одними з ключових зовнішньоекономічних ризиків для України.
3. Імпорт енергоносіїв – одна з найважливіших витратних позицій у зовнішньоторговельному балансі України, що критично впливає на значення сальдо торговельного балансу. Відповідно, зовнішньоекономічна політика України має враховувати глобальні тренди, що визначатимуть динаміку світового енергетичного ринку:
- з огляду на роль енергетики в світовому розвитку, найвірогідніше, що енергетична галузь і надалі перебуватиме у зоні зростаючого гео економічного тиску. Основні гео економічні ризики для світової енергетики будуть пов'язані із наступними факторами: нестабільністю і збройним конфліктами на Близькому Сході та у Центральній Азії, загрозами мережам транспортування, боротьбою між державами за доступ до енергетичних ресурсів;
 - у короткостроковій і середньостроковій перспективі невідповідність структур запасів і споживання основних енергоносіїв⁸, очевидно, не впливатиме на структуру енергетичного попиту, хоча й поступово призведе до більш виражених цінових трансформацій у цій сфері;
 - країни, що розвиваються, залишаться найбільшими імпортерами всіх видів паливно-енергетичних ресурсів, при цьому підвищений попит з боку азійських та латиноамериканських країн формуватиме підвищувальний тренд у ціноутворенні. Серед

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

інших чинників впливу на ціноутворення також - чинники, що стимулюватимуть зниження рівня цін на енергоносії:

- розширення використання альтернативних джерел забезпечення енергією та впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- посилене регулювання урядами рівня цін на енергоносії з метою обмеження негативних впливів та ролі спекулятивного капіталу;
- розширення практики збільшення податків на енергоносії для підвищення якості та екологічності при їх використанні;
- для посилення зовнішньоекономічної конкурентоспроможності країн на ринку енергоносіїв визначальними є загальна економічна ситуація та стартові позиції гравців: так, на тлі зростання традиційної енергетики у країнах, що розвиваються, розвинені країни прискореними темпами розвивають потужності поновлюваної енергетики⁹.

З урахуванням існуючих тенденцій, одним із стратегічних завдань для України є розвиток та посилення зовнішньоекономічної конкурентоспроможності вітчизняної економіки у відповідь на сучасні виклики глобалізації світової економіки. Серед першочергових заходів виокремимо наступні:

1. Згідно з тенденціями, що є актуальними в сучасних умовах для країн, що розвиваються:

- прискорений розвиток внутрішнього ринку, стимулювання внутрішнього споживання;
- виважена курсова політика (продлонгація девальваційних ефектів 2008-2009 рр.);
- стабільна макроекономічна політика, що сприятиме зниженню вартості кредитних ресурсів, збільшенню рівня заощаджень (та інвестицій);
- географічна диверсифікація експорту з урахуванням перспектив стагнації попиту у розвинених країнах;
- перепозиціонування України на ринках країн, що розвиваються, з урахуванням активізації політики імпортозаміщення щодо традиційних для України товарів та послуг (у першу чергу це стосується металургійної галузі та АПК).

2. Державна політика стимулювання технологічного оновлення експортного продукту, стимулювання створення нових експортних продуктів через інститути «національних проєктів», механізми субсидування та кредитування (приватного та державного).

3. Кардинальне покращення інвестиційного клімату з огляду на різке зростання конкуренції за інвестиції з боку країн, що розвиваються.

4. Удосконалення системи заходів щодо захисту національних ринків та виробників (моніторинг ситуації на ринках, вивчення міжнародного досвіду, створення умов для виробництва адаптованих до світових ринків товарів за рахунок модернізації системи стандартизації та сертифікації тощо).

5. Активна участь України у багатосторонніх та регіональних інтеграційних об'єднаннях з метою розширення традиційних ринкових ніш та формування нових.

6. З огляду на загострення геоенергетичної ситуації в світі Україна потребує модернізації енергетичної політики, основними завданнями якої мають стати: зниження енергоємності ВВП, стимулювання власного виробництва енергоносіїв (розвиток традиційної енергетики, розвиток поновлюваної енергетики, інтеграція науково-технічного ресурсу до розробки нових видів енергії).

7. Розробка секторальних Стратегій розвитку у експортоорієнтованих галузях економіки з урахуванням глобальних викликів та ризиків (АПК, гірничо-металургійний, енергетичний, машинобудівний).

8. Нарощування конкурентоспроможності щодо експорту послуг: «детінізація» експорту послуг, сприяння створенню нових продуктів та збільшенню доданої вартості традиційних послуг.

9. Екологізація економіки: поступове підвищення вимог до екологічності виробничих стандартів, стимулювання соціальної та екологічної відповідальності бізнесу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Клименко І.В. Тенденції міжнародної торгівлі в 2010 році: ризики та можливості для України: аналіт. зап. / Клименко І.В., Ус І.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://niss.gov.ua/articles/381/>
2. Прес-реліз СОТ від 01.12.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/news_e/news10_e/stts_01dec10_e.htm
3. Economist Intelligence Unit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eiu.com/public/>

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

4. Від англ. наздоганяти, перехопити, перейняти. Економічна модель, що полягає у нарощуванні певних показників з метою наближення до конкретних цільових параметрів, що продовжують розвиватися, змінюватися.
5. Розвиток внутрішнього споживання і внутрішніх ринків розглядається як чинник, що, з одного боку, підвищує ефективність Catch-Up, а з другого, зменшує вразливість країн до зовнішніх шоків та залежність від експорту.
6. Аналітики Продовольчої сільськогосподарської організації ООН підрахували, що до 2050 року інвестиції в агропромисловий сектор країн, що розвиваються, зростуть в 5 разів і складуть не менш 44 млрд дол. на рік проти нинішніх 7,9 млрд дол.
7. Аграрії обіцяють мільярдні збитки, якщо уряд не допоможе з технікою. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2010/12/23/263421/>

РЕЗЮМЕ

Охарактеризовано ключові тенденції розвитку міжнародної торгівлі до та під час світової фінансово-економічної кризи. Визначено характеристики глобального економічного середовища та чинники зовнішньоекономічної конкурентоспроможності у середньостроковому періоді. Проаналізовано конкурентні виклики, які формуються для міжнародних та великих національних компаній в умовах повільного післякризового відновлення.

Ключові слова: міжнародна економічна діяльність, світова фінансова криза, ризики та можливості

РЕЗЮМЕ

Охарактеризованы ключевые тенденции развития международной торговли до и во время мирового финансово-экономического кризиса. Определены характеристики глобальной экономической среды и факторы внешнеэкономической конкурентоспособности в среднесрочном периоде. Проанализированы конкурентные вызовы, которые формируются для международных и крупных национальных компаний в условиях медленного послекризисного восстановления.

Ключевые слова: международная экономическая деятельность, мировой финансовый кризис, риски и возможности

SUMMARY

Characterize the key trends in international trade before and during the world financial crisis. Determined characteristics of the global economic environment and factors external competitiveness over the medium term. Analyzed the competitive challenges emerging for international and large national companies in a slow post-crisis recovery.

Keywords: international economic activity, the global financial crisis, risks and opportunities

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сиволап Л.А., доцент кафедри «Економічна теорія» Маріупольського державного університету

Актуальність теми дослідження. Фінансова криза, яка, як вважають більшість експертів, розпочалася з кризи іпотечного ринку США у 2007 року, поступово поширилась на всю світову економіку. Сьогодні її вплив відчувається у функціонуванні більшості галузей економіки України. В цих умовах першочерговим завданням, що стоїть перед суспільством, є недопущення поширення кризи на всю економіку України та забезпечення розвитку галузей, які інтегровані в міжнародні фінансово-економічні процеси.

Дослідженню проблем глобальної трансформації світового інвестиційного ринку під впливом кризових явищ присвячено роботи вчених: В. Боринця, З. Луцишин, Ю. Макогона, О. Рогача, А. Поручника, А. Філіпченка та інших.

Метою статті є дослідження інвестиційної діяльності в Україні як на мікро- так і на макрорівні у посткризовий період з метою формування головних принципів державної інвестиційної політики.

Кризу формування капіталу, яку українська економіка пережила впродовж 1991–1996 рр., яка мала своїм наслідком скорочення обсягу валового нагромадження основного капіталу в 6,8 раза, так і не вдалося подолати в наступні 1997–2008 рр. У 2008 р. обсяги валового нагромадження основного капіталу становили лише 44,7 % від його обсягу за 1990 р. (табл. 1)